

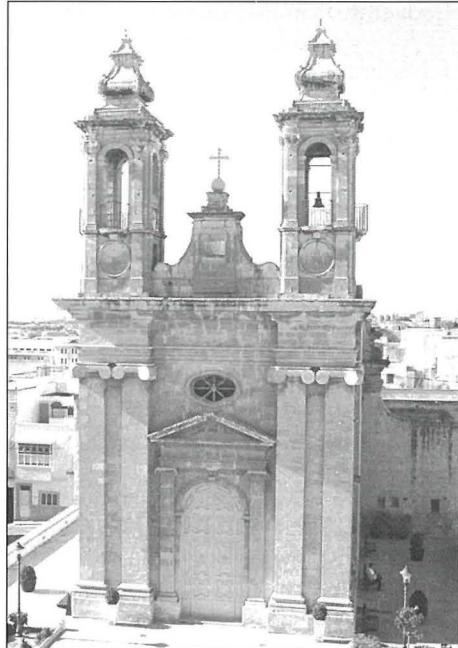
Preservazzjoni ta' ġawhra storika għall-Qalb il-Pawlisti

Il-knisja ta' Santa' Ubaldeska l-ewwel knisja f'Rahal Ġdid

Kitba ta' David Busuttil

Fost il-wirt kulturali li nsibu ġewwa Rahal Ġdid, hemm knisja magħrufa bhala dik ta' Sant' Ubaldeska, knisja li teħodna lura għas-seklu 17. L-ewwel ġebla ta' dan it-tempju tqegħdet mill-Gran Mastru tal-Ordni ta' dak iż-żmien, il-G.M. Fra Antoine de Paule. Skont riċerka li saret mill-istoriku Achille Ferris, instab li l-pjanti ta' din il-knisja żgħira saru minn Vittorio Cassar, bil-ħsieb li titkabbar meta tibda tiżid il-popolazzjoni ta' Rahal Ġdid.

Din il-knisja ġiet iddedikata lill-qaddisa Sant' Ubaldeska, mwielda f'Calcinaia, rahal qrib il-Belt ta' Pisa, fuq xewqa tal-istess Gran Mastru li kien devot kbir tagħha. Din il-qaddisa kienet soru li kienet thenn hafna ghall-fqar u kienet tieħu ħsieb lil bosta nies pellegrini li kienu jmorru fil-Belt Imqaddsa ta' Ĝeruselemm, fejn hi kienet tgħix. Din il-qaddisa nsibuhu mpittra fuq kwadru, maħdum minn Bartolomeo d'Aragona (1584-1641), li jinsab fl-istess Knisja. Fil-pittura hemm ukoll il-Gran Mastru kien ippożza sabiex ikun jista' jiġi mpitter fuq dan il-kwadru.

Fl-1900 inħadmet ukoll statwa tal-istess qaddisa mill-iskultur bravu Karlozzu Darmanin (1825-1909). Dan sar wara li bdiet tigi cćelegħiata l-festa lejn din il-qaddisa.

Il-Knisja ta' Sant' Ubaldeska titkabbar u ssir Parroċċa.

Fis-sena 1883 inħasset il-ħtieġa li din il-knisja titkabbar minħabba li l-popolazzjoni Pawlista bdiet tiżid. Fl-1900 tkabbret għall-ewwel darba però xorta baq'a jinhass il-bżonn il-titkabbar iktar. Wara hafna diskussjonijiet mal-Arcisqof u l-gvern ta' dak iż-żmien, il-Pawlisti nghataw biċċa art ohra li tmiss mal-knisja sabiex din tkun tista' titkabbar. Żiedu wkoll l-artali li ġew iddedikati lill-Madonna u lill-qaddisin meqjuma fil-Parroċċi tal-Kottonera minħabba li n-nies ta' dak iż-żmien kienu ġejjin minn dawk l-inħawi.

Fis-sena 1905 l-Isqof Pace ħareġ digriet li fih ħabbar li l-Knisja ta' Sant' Ubaldeska kienet saret Vici Parroċċa ta' Hal Tarxien taħt it-titlu tal-Qalb Imqaddsa ta' Ĝesù. Hames snin wara, fl-1910 imbagħad saret Parroċċa bl-ewwel kappillan ikun Dun Salv Chircop.

→ ikompli f'pagina 38

← ikompli minn paġna 37

Preservazzjoni u tindif tal-knisja ta' Sant' Ubaldeska.

Sfornutatament din il-ġawhra storika sfat fi stat ta' telqa wara li ma baqgħetx tintuża minħabba li nbniet il-knisja l-ġidida. Wara ħafna snin ma tintużax mill-komunità parrokkjali, f'Novembru tal-2016 grupp ta' voluntiera hass il-bżonn li jinbeda proċess ta' tindif u ta' preservazzjoni f'din l-istess knisja. Flimkien mal-Kappillan attwali, l-W.R. Kanonku Dun Marc André Camilleri, dan il-grupp ha l-inizjattiva sabiex tiġi żbarazzata din il-knisja u tergħi' tibda tintuża mill-komunità parrokkjali u wkoll għal funzjonijiet speċjali bhal tigħiġiet.

F'Diċembru tal-2016 bi qbil mal-Kappillan, l-istatwa tal-*Ecce Homo*, li hu maħsub li nħadmet fis-seklu 16 u li tinsab f'din il-Knisja, ittieħdet għar-restawr minħabba ħsarat kbar li kienet ġarrbet. Ix-xogħol ta' restawr sar mill-artist bravu Andrew Bugeja li ħadem qatiegħ sabiex din l-istatwa tkun lesta sar-Randan tal-2017.

F'Jannar 2017 waqt li kien qed isir ix-xogħol ta' tindif nibtet l-inizjattiva li b'mod volontarju jinżebgħu mill-ġdid il-ħitan ta' wara l-artal maġġur u wkoll tal-artali sekondarji. Il-voluntiera hasbu li jkun xieraq li ż-żeġbha li tintuża, tkun *water based* u mhux dik magħrufa bħala taż-żejt. Dan sabiex ma ssirx ħsara permanenti fuq il-ġebla.

Il-pass li kien imiss kien li jintgħażlu kuluri denji sabiex ikunu jistgħu jikkumplimentaw mal-bqija tal-knisja. B'hekk ġie avviċinat John Pace sabiex ikun jista' jagħti parir dwar liema kuluri għandhom jintgħażlu.

F'Marzu 2017 beda xogħol ta' manutenzjoni fuq il-bieb il-kbir tal-Knisja. Dan il-bieb inzebagħ mill-ġdid wara li ġie xkatlat miż-żeġbha l-antika.

F'April 2017 beda jinżebgħ il-ħajt ta' wara l-artal maġġur b'kuluri ġoddha u diċċenti. Mill-ewwel deher ċar li dan il-proġett kien bżonnjuż għaliex il-knisja bdiet tergħi tieħu dehra friska. Il-kuluri li ntgħażlu kienu kuluri aktar ċari minnflokk il-kuluri skuri li kienu jdallmu l-knisja b'mod speċjali l-artal maġġur.

Inħass ukoll il-bżonn li jerġa' jinżebgħ iz-zokklu kollhu tal-knisja. Iz-zokklu kien fi stat hażin hafna u kien jagħti dehra ta' telqa u ta' hmieg minħabba li beda jitqaxxar u jitlef il-kuluri. Il-grupp avviċinu mill-ġdid lil John Pace sabiex ikun jista' jiġi deċiż il-kulur taz-zokklu. Bi qbil mal-Kappillan u l-grupp kollu ġew deċiżi l-kuluri u ġie maqbul ukoll li x-xogħol tal-irħamar taz-zokklu jsir minn Raymond Galea. Permezz ta' dan ix-xogħol il-knisja kompliet tissebbah u tingħata dehra oħra.

Proġetti oħrajn.

Apparti x-xogħol ta' żebgħha u preservazzjoni fuq il-knisja, qed isiru bosta xogħolijiet oħrajn li huma bżonnjużi ħafna sabiex din il-knisja tibda tintuża mill-ġdid mill-komunità parrokkjali Pawlista.

- Qed jinħadmu tvalji u triehi ġoddha kemm ghall-artal maġġur kif ukoll ghall-artali l-oħrajn.
- Qed tinħad dem ukoll struttura tal-injam sabiex fuqha jkun jista' jinħatra l-kanupew tat-Tabernaklu fuq l-artal maġġur, magħrufa wkoll bħala nassa.
- Qed tiġi rrangata s-sistema tad-dawl fil-knisja. Dan għaliex id-dawl ma kienx imqassam sew kif ukoll kien hemm xi wires mikxu fin u li kienu jkerrhu u li issa

Lehen il-Kunsill Pastorali Parrokkjali

Parrocchia Kristu Re - Paola

qegħdin jerġġħuu jiddahlu fi trinek li huma diġa' eżistenti. Qegħdin jinbidlu wkoll *flood lights* antiki għal dawk *LEDs*.

- Il-voluntiera wkoll qegħdin jirrestawraw pulptu żgħir billi jghaqqu xi partijiet imkissra u jagħtu l-verniċ. Qed tigi restawrata wkoll l-ġħamara għas-Sagristija. Din ser tieħu post l-ġħamara antika u mkissra li kien hemm fl-istess Sagristija.
- Progett iehor li mistenni jsir fix-xhur tas-Sajf huwa t-tibbijid tas-saqaf minn barra b'żebgħha li tagħlaq xi fili li nfetħu matul is-snini u li qed ikunu ta' detriment għas-saqaf minħabba l-ilma li jidħol fix-xhur Xitwin.

Il-process sabiex din il-knisja tiġi restawrata mill-fondi tal-Unjoni Ewropeja jaf jieħu tul ta' żmien mhux hażin u għalhekk nemmnu li permezz ta' dan ix-xogħol li qiegħed isir, qegħdin nevitar li dan il-wirt storiku ta' pajjiżna jintilef daba għal dejxem.

Dan il-progett ta' preservar tal-Knisja ta' Sant' Ubaldeska ma setax ikun possibli mingħajr l-ġħajjnuna tal-W.R. Kappillan, il-Kononku Dun Marc André li wara li ra l-istat vulnerabbli ta' din il-knisja, ppermetta li jsir xi xogħol ta' preservazzjoni. Nirringrazzjaw ukoll lil bosta individwi li b'mod volontarju u waqt il-ħin liberu tagħhom qiegħdin jagħmlu ħafna xogħol bżonnjuż fis-skiet.

Kif forsi tistgħu timmaġinaw dan il-progett qiegħed jiswa lill-Parrocchia tagħna ħafna flus minħabba li l-materjal mhux b'xejn. Għalhekk minn hawn nitlob lillkom għeżeż Pawlisti ġenerużi u li għandkom għal qalb kom il-patrimonju Pawlist sabiex tavviċinaw lill-Kappillan tagħna u toffru l-ġħajjnuna finanzjarja tagħkom. Il-ftit tagħkom jghin ħafna sabiex nibqgħu ngawdu din il-ġawhra storika li għandna f'Rahal Ġdid.

Minn qalbi nawgura l-Festa t-Tajba lill-Pawlisti kollha fl-okkażjoni tal-festa titulari ta' Kristu Re u tal-50 Sena tal-Konsaġrazzjoni tal-knisja l-ġdid.

WE'VE GOT WHAT YOU'RE LOOKING FOR!

MATERIAL FOR FLAGS, BANNERS AND ALL RELATED ACCESSORIES

WOOL, COTTON, POPLIN, TREVIRA, CRYPLENE, NYLON TAPE, SWIVELS,
ROPES, GEORGE CROSSES AND LOTS MORE

BIBAS

**YOU'LL FIND IT ALL AND MORE AT BIBAS,
HOMPESCH ROAD, FGURA.
Tel: 2169 1269 E-mail: bibas@go.net.mt**

**5%
DISCOUNT
ON PRESENTATION OF
THIS VOUCHER IS IRREGULABLE
DUE TO THE EXISTENCE OF ANY OTHER OFFER.**

